

Μετά τα παραπάνω, ωστόσο, είναι σημαντικό να μην υπερβάλλουμε σχετικά με τη βίαιη φύση της ναζιστικής πολιτικής και με τη σημασία της πολιτικής βίας για την κατάληψη της εξουσίας από τους Ναζί. Κατά πρώτον, όπως επισημάναμε νωρίτερα, ο Χίτλερ δεν πήρε στα χέρια του τα κλειδιά της Καγκελαρίας του Ράιχ από κάποια ομάδα βίαιων μελών των ταγμάτων εφόδου, αλλά από την «παλαιά φρουρά», πρόθυμη για μια συμφωνία που θα διασφάλιζε ότι η Γερμανία δεν θα επέστρεφε στη γνήσια δημοκρατία μετά την ισοπέδωση του Συντάγματος της Βαϊμάρης από το 1930 και μετά. Κατά δεύτερον, η ναζιστική βία είχε τα όριά της. Ο Χίτλερ είχε δει με τα μάτια του, το 1923, την τρέλα που συνιστούσε η ανοικτή σύγκρουση με τις δυνάμεις του νόμου και της τάξης, όταν η απόπειρα πραξικοπήματός του γνώρισε ένα αιτωπικό τέλος στα χέρια του στρατού στο Μόναχο· το Ναζιστικό Κόμμα των αρχών της δεκαετίας του 1930 είχε βάσιμους λόγους τακτικής να θέλει να καταλάβει την εξουσία με νόμιμα μέσα. Οι ναζιστές ακτιβιστές, κατά γενικό κανόνα, το αναγνώριζαν αυτό. Οι ιστορικοί συνηθίζουν να τονίζουν την ευρύτατη διάδοση της ναζιστικής βίας – ωστόσο δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι και αυτή είχε τα όριά της. Οι Ναζί ακτιβιστές μπορεί να ήταν «φανατικοί», όχι όμως τόσο φανατικοί, ώστε να έρθουν σε ευθεία αντιπαράθεση με το κράτος. Στις επιθέσεις των ταγμάτων εφόδου σε αστυνομικά τμήματα ή στρατώνες – με άλλα λόγια σε στόχους όπου θα μπορούσαν να περιμένουν πραγματική αντίσταση και όπου, κατά συνέπεια, διακυβευόνταν πραγματικά ζητήματα πολιτικής ισχύος – έλαμπαν επιδεικτικά διά της απουσίας τους. Σε γενικές γραμμές τα τάγματα εφόδου απέφευγαν επιμελώς την ακραία τρομοκρατία και, τη μοναδική φορά που ενεπλάκησαν σε τέτοιου είδους επεισόδια, τον Αύγουστο του 1932, αντιμετωπίστηκαν αποτελεσμα-

τικά από την αστυνομία, ενώ η ηγεσία των Ναζί πολύ σύντομα τα αποκήρυξε. Μια σύγκριση με τα γεγονότα που συνόδευσαν την κατάλυση της κοινοβουλευτικής κυβέρνησης στην Τουρκία κατά τις τελευταίες δεκαετίες – όπου χιλιάδες άτομα σκοτώθηκαν σε ένα όργιο πολιτικής βίας – ή με τις εκστρατείες του IRA στη Βόρειο Ιρλανδία μας δείχνει πόσο περιορισμένη ήταν η βία στην οποία επιδόθηκαν οι Ναζί. Το ναζιστικό κίνημα δεν επιδόθηκε τόσο στην πολιτική της τρομοκρατίας όσο στην πολιτική του κουλιγκανισμού.

Αλλά και αυτό ακόμα εμπεριέχει ένα παράδοξο. Ο ναζισμός κινητοποίησε μεν τη βία και τον κουλιγκανισμό, αλλά το έκανε υπεραμυνόμενος της κοινωνικής τάξης. Παράλληλα, υποσχέθηκε ριζοσπαστική αλλαγή και στήριξη των παραδοσιακών αξιών. Αξίωνε από τα μέλη του τραχύτητα, αλλά και ευπρέπεια. Τα τάγματα εφόδου έγιναν πόλος έλξης τόσο επειδή προσείλκυαν νεαρούς που επιθυμούσαν να αποδείξουν τον ανδρισμό τους όσο και επειδή ήταν μια ιεραρχημένη οργάνωση που έντυνε αυτούς τους νεαρούς με στολές και προσέφερε κάποιο νόημα στη ζωή τους. Ως εργαλείο καταστροφής του μαρξισμού, μπορούσε να παριστάνει τον υπερασπιστή της τάξης· και, πράγματι, αυτή η τοποθέτησή της ως βίας που υπερασπιζόταν την τάξη είναι ένα από τα κύρια παράδοξα, που εξηγεί την επιτυχία του ναζιστικού κινήματος τόσο ως προς την ευρεία στήριξή του όσο και ως προς την ικανότητά του να στερεώσει τη δικτατορία τόσο γρήγορα το 1933. Υπό αυτήν την έννοια η πολιτική της βίας έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στην άνοδο του ναζιστικού κινήματος και στην κατάληψη της εξουσίας το 1933 – αλλά, όπως υποδηλώνουν οι εκκαθαρίσεις του 1934, η χρησιμότητά της για τους νέους κυρίου της Γερμανίας υπήρξε περιορισμένη. Από τη στιγμή που η δικτατορία των Ναζί εδραιώθηκε σταθερά ήρθε πλέον η σειρά των Ες-Ες.

Ο Ρίτσαρντ Μπέσελ είναι λέκτορας Ιστορίας στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Ιωάννης Πετρόχειλος.

ΟΙ ΝΑΖΙ

ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΛΑΜ

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΑΦΙΔΑ

Με τα σημερινά δεδομένα φαντάζει σχεδόν αδιανόητο. Και όμως υπήρξε μια εποχή, πριν από λίγες μόλις δεκαετίες, κατά την οποία οι Γερμανοί ακροδεξιοί δεν απεχθάνονταν το Ισλάμ αλλά το λάτρευαν, αναγνωρίζοντας σε αυτό κοινά ιδανικά, αξίες και στόχους με τον εθνικοσοσιαλισμό. «Ήταν κακοτυχία για εμάς να έχουμε τη λάθος θρησκεία. Η μωαμεθανική θρησκεία θα μας ταίριαζε πολύ περισσότερο από τον Χριστιανισμό. Γιατί να έπρεπε να είναι ο Χριστιανισμός με την πραότητα και την υποτονικότητά του;», διερωτάτο χαρακτηριστικά ο Αδόλφος Χίτλερ.

Είνα φθινόπωρο του 1914 και η Γερμανία συνειδητοποιεί ότι η ταχεία προέλαση που προσδοκούσε στο Δυτικό Μέτωπο δεν θα είναι τελικώς τόσο ταχεία, εύκολη ή δεδομένη. Αλλά και στα ανατολικά, τα πράγματα δεν πηγαίνουν καλύτερα για τις Κεντρικές Δυνάμεις καθώς η τσαρική Ρωσία κηρύττει τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και κατατροπώνει τους Γερμανούς στη Βαρσοβία.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Γερμανός διπλωμάτης Μαξ φον Όπενχαϊμ, γόνος γνωστής δυναστείας τραπεζιτών και άνθρωπος με πάθος για την Ανατολή, παρουσιάζει έκθεση στην οποία περιγράφει το Ισλάμ ως «ένα από τα πιο σημαντικά όπλα» της Γερμανικής Αυτοκρατορίας. Ο Όπενχαϊμ μιλάει συγκεκριμένα για την ανάγκη πυροδότησης μιας εξέγερσης στον μουσουλμανικό κόσμο, την οποία το Ράιχ θα μπορούσε να εκμεταλλευθεί προς δικό του όφελος. «Οι Ράοσι, οι Βρετανοί και οι Γάλλοι σας καταπιézουν. Εμείς (ο.σ. οι Γερμανοί) θα σας απελευθερώσουμε». Αυτό είναι το μήνυμα που πρέπει, σύμφωνα με τον Γερμανό διπλωμάτη, να μεταδοθεί στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς από το Μαρόκο έως και την Ινδία κατά τους πρώτους μήνες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Ακριβώς 26 χρόνια μετά, εν μέσω ενός άλλου, νέου Παγκοσμίου Πολέμου πλέον, ο 80χρονος πια Όπενχαϊμ επανέρχεται με ακριβώς το ίδιο σχέδιο. Στις 25 Ιουλίου του 1940, αμέσως μετά την πτώση

της Γαλλίας (Ιούνιος 1940) και με τη Μάχη της Αγγλίας να έχει μόλις ξεκινήσει (Ιούλιος-Οκτώβριος 1940), ο Όπενχαϊμ στέλνει στο γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών ένα επιστάλιδιο υπόμνημα. Σε αυτό υπογραμμίζει εκ νέου την ανάγκη να διαμορφωθεί μια συνολική στρατηγική με στόχο την κινητοποίηση του μουσουλμανικού κόσμου ενάντια στη Βρετανική Αυτοκρατορία.

Η ναζιστική ηγεσία αρχικά δεν δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Σύντομα, ωστόσο, θα αλλάξει στρατηγική, ωθούμενη από τις ίδιες τις εξελίξεις στο μέτωπο των στρατιωτικών συγκρούσεων.

Η στροφή των Ναζί στο Ισλάμ ως κίνηση πραγματισμού

Έως και το 1941 πολλοί πίσω στη Γερμανία εκτιμούσαν ότι η νίκη στον πόλεμο ήταν απλώς ζήτημα χρόνου και ότι η στρατηγική τύπου «Blitzkrieg» θα έφερε αναλόγως αστραπιαίες επιτυχίες. Η συγκεκριμένη πεποίθηση ωστόσο αρχίζει να κλονίζεται με την αποτυχία της Επιχείρησης Μπαρμπαρόσα (δευτερο μισό του 1941) και την ήττα στη Μόσχα (Ιανουάριος 1942). Έως το τέλος του Νοεμβρίου του 1941 το Βερολίνο έχει επισήμως χάσει 743.112 άνδρες στο Ανατολικό Μέτωπο (ή αλλιώς το 25% του συνόλου των ανατολικών του δυνάμεων), με αποτέλεσμα να παρουσιάζει μεγάλες ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό. Η αυτοπεποίθηση των Γερμανών δοκιμάζεται εν συνεχεία με την είσοδο των Ηνωμένων Πολιτειών στον πό-

λεμο, τον Δεκέμβριο του 1941, και κλονίζεται πια αποφασιστικά με τις ήττες σε Ελ Αλαμίν (καλοκαίρι και φθινόπωρο 1942) και Στάλινγκραντ (αρχές 1943).

Τα πρώτα προβλήματα είχαν ωστόσο αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή τους λίγα χρόνια νωρίτερα. Στα τέλη του 1940 ο ιταλικός στρατός υπό τις διαταγές του στρατηγού Ροντόλφο Γκρατσιάνι δέχεται πιέσεις από τους Βρετανούς στη Βόρειο Αφρική. Για να προλάβει μια πιθανή καταστροφή, ο Χίτλερ στέλνει στρατεύματα. Το πρωί της 11ης Φεβρουαρίου του 1941 το εκστρατευτικό σώμα Άφρিকা Κορπ του Έρβιν Ρόμελ, που έμελλε να γίνει γνωστός ως «αλεπού της ερήμου», πατάει πόδι στις ακτές της Τρίπολης, στη Λιβύη (ιταλική αποικία την εποχή εκείνη), για να ξεκινήσει τους επόμενους μήνες την προέλασή του προς Αίγυπτο και Τυνησία.

Το 1942 ναζιστικές δυνάμεις κατοχής ελέγχουν πια περιοχές με σημαντικές μουσουλμανικές πλειονότητες σε Καύκασο, Κριμαία, Μαγρέμπ, Βαλκάνια κ.α., όπερ σημαίνει ότι πλέον δεν έχουν την πολυτέλεια να αγνοούν τον ισλαμικό παράγοντά ως ανήκοντα σε ξένες (λοιπές ευρωπαϊκές) σφαίρες επιρροής, όπως έκανε χαρακτηριστικά ο Χίτλερ πίσω στη δεκαετία του 1930.

Ενδεικτική της σχετικής αδιαφορίας με την οποία προσέγγιζε η ναζιστική ηγεσία το μουσουλμανικό στοιχείο τη δεκαετία του 1930 ήταν άλλωστε και η Συμφωνία της Χααβάρτα του 1933, με την οποία το ναζιστικό καθεστώς ουσιαστικά διευκόλυνε τη μετανάστευση των Εβραίων από τη Γερμανία στην Παλαιστίνη. Ας μην ξεχνάμε δε ότι και στο βιβλίο του, *Ο Αγών μου* του 1925, ο Χίτλερ αποκρητύσει συνολικά τους μη Ευρωπαίους ως «φυλετικά κατώτερους».

Ήδη από το 1941 ωστόσο, με τα γερμανικά στρατεύματα να πολεμούν πια σε Βόρειο Αφρική και Μέση Ανατολή, τα κέντρα χάραξης στρατηγικής από την πλευρά του Βερολίνου αρχίζουν να εντάσσουν το Ισλάμ ως «όργανο» στα σχέδιά τους. Κομβικό σημείο στην εν λόγω στρα-

φή αποτελεί η παρέμβαση του Γερμανού διπλωμάτη Έμπερχαρντ φον Στόρερ, που είχε παλαιότερα διατελέσει πρεσβευτής στην Αίγυπτο και διατηρούσε στενούς δεσμούς με ισλαμικούς θρησκευτικούς παράγοντες.

Στις 18 Νοεμβρίου του 1941 ο Στόρερ συντάσσει υπόμνημα στο οποίο υποστηρίζει ότι ο συνολικά ο μουσουλμανικός κόσμος θα μπορούσε να αποβεί καθοριστικός για την έκβαση του πολέμου υπέρ της Γερμανίας. Το Ισλάμ είναι «παρόμοιο με τον εθνικοσοσιαλισμό», σημειώνει ο Γερμανός. Και τα δύο μοιράζονται αξίες όπως η υπακοή στον ηγέτη, η πίστη στην

Το εξώφυλλο του εγχειριδίου *Der Islam* που μοίρασε η Βέρμαχτ στους στρατιώτες της. Σε αυτό περιλαμβάνονται οδηγίες για την ορθή συμπεριφορά απέναντι στους μουσουλμάνους στα κατεχόμενα από τη Γερμανία εδάφη. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ: Γερμανοί στρατιώτες συνομιλούν με μουσουλμάνους στο Σαράγεβο το 1941.

οικογένεια, και η αφοσίωση στον «ιερό» πόλεμο. Οι μουσουλμάνοι αντιμετωπίζονται έτσι ως «ντε φάκτο φανατικοί» που θα μπορούσαν εύκολα, ακριβώς λόγω του ενδογενούς φανατισμού τους, να στρατολογηθούν και να πολεμήσουν στην υπηρεσία του ναζιστικού σκοπού. Και μόνο το γεγονός άλλωστε ότι οι Ναζί βάζουν στο στόχαστρο τους Εβραίους και τη Σοβιετική Ένωση θα μπορούσε, θεωρητικά, να αποτελέσει πρόσθετο κίνητρο προκειμένου να ενταχθούν μουσουλμάνοι στις τάξεις τους. Με ακριβώς αυτό το σκεπτικό λοιπόν, ο Στόρερ παρατηρεί ότι η χιτλερική Γερμανία «κατέχει εξέχουσα θέση στα μάτια των μουσουλμάνων» και προτείνει τη δημιουργία ενός «εκτενούς ισλαμικού προγράμματος», που στόχο θα έχει την αξιοποίηση του μουσουλμανικού παράγοντα. Να σημειωθεί ότι εκείνη την εποχή περίπου 150 εκατομμύρια μουσουλμάνοι ζουν υπό βρετανική ή γαλλική

εξουσία από τη Βόρειο Αφρική ως και τη Νοτιοανατολική Ασία, ενώ άλλα περίπου 20 εκατ. ζουν εντός των συνόρων της Σοβιετικής Ένωσης.

Τους μήνες που ακολουθούν η πρόταση του Στόρερ αποκτάει ολοένα μεγαλύτερο έρεισμα στο Βερολίνο και το ναζιστικό καθεστώς αρχίζει πρακτικά να προωθεί μια συμμαχία με τον μουσουλμανικό κόσμο ενάντια στους φερόμενους ως κοινούς εχθρούς. Ποιοι είναι αυτοί; Η Βρετανική Αυτοκρατορία, η Σοβιετική Ένωση, οι ΗΠΑ και φυσικά οι Εβραίοι. Η γερμανική επίθεση φιλίας προς τους μουσουλμάνους ξεκινάει από τη Βόρειο Αφρική και τη Μέση Ανατολή, για να έρθει εν συνεχεία να επεκταθεί στα Βαλκάνια και στη Σοβιετική Ένωση. Στην πορεία, ολόκληρη η προπαγανδιστική μηχανή των Ναζί δίνει αγώνα για να παρουσιάσει το Γ' Ράιχ ως «προστάτη και απελευθερωτή του Ισλάμ».

Γερμανοί αξιωματικοί μαζί με τους τοπικούς ηγέτες στην Κυρναϊκή (ανατολική Λιβύη), τον Σεπτέμβριο του 1942. ΑΠΕΝΑΝΤΙ: Γερμανοί στρατιώτες συνομιλούν με μουσουλμάνοι στο Μόσταρ της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης το 1944.

Γέννηση του Ισλαμικού Προγράμματος των Ναζί και φετφάδες υπέρ της Γερμανίας

«Οι προσπάθειες της Γερμανίας να οικοδομήσει μια συμμαχία με τον μουσουλμανικό κόσμο ήταν πάνω από όλα το αποτέλεσμα πραγματιστικών, στρατηγικών συλλογισμών. Τα έτη 1941-1942, καθώς τα στρατεύματα του Χίτλερ προήλυναν σε μουσουλμανικές περιοχές σε Βόρειο Αφρική, Βαλκάνια, Κριμαία και Καύκασο, προσεγγίζοντας τη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία, οι αξιωματικοί στο Βερολίνο άρχισαν να βλέπουν το Ισλάμ ως πολιτικά σημαντικό... Η "Blitzkrieg" στρατηγική του Χίτλερ είχε αποτύχει στη Σοβιετική Ένωση. Καθώς η Βέρμαχτ βρέθηκε υπό πίεση, οι σχεδιαστές της στρατηγικής στο Βερολίνο άρχισαν να αναζητούν ευρύτερες στρατιωτικές συμμαχίες, επιδεικνύοντας μάλιστα αξιοσημείωτο πραγματισμό. Το γερμανικό φλερι με τους μουσουλμάνους είχε δύο στόχους: να εξασφαλίσει συνθήκες σταθερότητας

στις υπό γερμανική κατοχή μουσουλμανικές περιοχές, και να κινητοποιήσει τους πιστούς ώστε να πολεμήσουν στο πλευρό των στρατευμάτων του Χίτλερ», δηλώνει σε συνομιλία με τον γράφοντα ο Ντέιβιντ Μότταντελ, ιστορικός-ερευνητής στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ και συγγραφέας του βιβλίου *Islam and Nazi Germany's War* (Belknap Press - Harvard University Press).

Από το καλοκαίρι του 1941 έως και το τέλος του 1942 το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών εκπονεί ένα «ισλαμικό πρόγραμμα», προσλαμβάνει ιμάμηδες ως στρατολόγους-προπαγανδιστές (που εκδίδουν ακόμη και φετφάδες υπέρ της Γερμανίας) και δημιουργεί ένα Κεντρικό Ισλαμικό Ινστιτούτο στο Βερολίνο. Το Κεντρικό Ισλαμικό Ινστιτούτο εγκαινιάζεται παρουσία περίπου 200 εκλεκτών καλεσμένων, στις 18 Δεκεμβρίου του 1942, σε κτήριο της πολεμικής αεροπορίας-Λούφτβαφε, στην καρδιά της γερμανικής πρωτεύουσας. Την κεντρική ομιλία στα εγκαί-

για την εκφώνει ο Χάτζι Μοχάμεντ Αμίν αλ Χουσεΐνι, ο πάλαι ποτέ μωφτής της Ιερουσαλήμ, που βρίσκεται μόνιμα στη Γερμανία ήδη από τον Νοέμβριο του 1941. Ο Χουσεΐνι λειτουργεί ως όργανο προπαγάνδας των Ναζι. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι το γερμανικό καθεστώς του καταβάλλει μηνιαίο μισθό της τάξεως των τουλάχιστον 90.000 μάρκων για τις υπηρεσίες του. Ενδεικτικό της αποστολής του είναι και το περιεχόμενο της ομιλίας του, σε κάποια αποστροφή της οποίας ο Παλαιστίνιος θρησκευτικός ηγέτης καλεί τους μουσουλμάνους να μπουν στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο σημειώνοντας χαρακτηριστικά: *«Αυτός ο πόλεμος τον οποίο εξαπέλυσε ο παγκόσμιος ιουδαϊσμός δίνει στους μουσουλμάνους την καλύτερη ευκαιρία να απελευθερωθούν από τους διαωγμούς και την καταπίεση. Τέτοια ευκαιρία δεν πρόκειται να εμφανιστεί ξανά για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα»*. Ο Χουσεΐνι κατηγορεί τους Δυτικούς «εισβολείς» (Βρετανούς, Αμερικανούς) ότι καταπιέζουν τον ισλαμικό κόσμο στη Βόρειο Αφρική και στη Μέση Ανατολή. Καταγγέλλει ότι οι Βρετανοί έχουν δώσει χρήματα και όπλα στους κομμουνιστές για να «επιτεθούν ανηλεώς σε μουσουλμάνους άνδρες, γυναίκες και παιδιά στη Βοσνία», ενώ από τα πυρά του δεν γλιτώνουν και οι μπόλσεβίκοι, που «έχουν καταδιώξει και καταπιέσει 40 εκατομμύρια μουσουλμάνους εντός της αυτοκρατορίας τους». Αξίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ομιλία, τον Δεκέμβριο του 1942, είχε προηγουμένως εγκριθεί από τον ίδιον τον Γερμανό υπουργό Εξωτερικών Γιάσχιμ φον Ρίμπεντροπ, ενώ μεταδόθηκε ραδιοφωνικά και σε Βόρειο Αφρική και Μέση Ανατολή. Ενδεικτικό και το δημοσίευμα της εφημερίδας του ναζιστικού κόμματος Φέλκισερ Μπεομπάχτερ, που καλύπτει δημοσιογραφικά το γεγονός των εγκαινίων του Κεντρικού Ισλαμικού Ινστιτούτου, στο πλαίσιο άρθρου με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Αυτός ο πόλεμος θα μπορούσε να φέρει την ελευθερία στο Ισλάμ!».

Χίτλερ και Χίμλερ «ορκίζονται πίστη» στο Ισλάμ

Το υπουργείο Προπαγάνδας και ο ίδιος ο Γιόζεφ Γκέμπελς στέλνουν οδηγίες στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Σεπτέμβριος 1942) με τις οποίες ζητούν να αποφεύγεται η κριτική στο Ισλάμ και να προωθείται η συμμαχία με τον ισλαμικό κόσμο εναντίον μπόλσεβίκων και Εβραίων. Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 1943 ακολουθούν νέες οδηγίες με τις οποίες ζητούν να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στο θέμα της αμερικανικής-βρετανικής επιθετικότητας απέναντι στη μουσουλμανική θρησκεία, καθώς και στο θέμα των «διώξεων των μωαμεθανών από τους Σοβιετικούς».

Η στροφή προς το Ισλάμ βρίσκει φυσικά απολύτως σύμφωνη την ηγεσία του ναζιστικού καθεστώτος. Τόσο ο Αδόλφος Χίτλερ όσο και ο αρχηγός των Ες-Ες Χάινριχ Χίμλερ δηλώνουν σε κάθε ευκαιρία «οπαδοί» της ισλαμικής θρησκείας. Μιλώντας ενώπιον Βόσνιων στρατιωτικών στη Σιλεσία τον Ιανουάριο του 1941, ο Χάινριχ Χίμλερ σημειώνει χαρακτηριστικά: *«Τι είναι αυτό που χωρίζει τους μουσουλμάνους στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο από εμάς τους Γερμανούς; Έχουμε κοινούς στόχους. Δεν υπάρχει πιο στέρεη βάση για συνεργασία από τους κοινούς στόχους και τα κοινά ιδανικά. Για 200 χρόνια η Γερμανία δεν είχε την παραμικρή διαμάχη με το Ισλάμ. Ο Θεός –εσείς λέτε Αλλάχ, είναι το ίδιο– έχει στείλει τον φύρερ για να απελευθερώσει πρώτα την Ευρώπη και εν συνεχεία ολόκληρο τον κόσμο από τους Εβραίους»*. Λίγους μήνες μετά, τον Δεκέμβριο του 1942, ο Χίμλερ επανέρχεται στο θέμα κατά τη διάρκεια συνομιλίας με τον προσωπικό του γιατρό Φέλιξ Κέρστεν. *«Ο Μωάμεθ ήξερε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι είναι φοβηρά δειλοί και ανόητοι. Γι' αυτό και υποσχόταν σε κάθε μαχητή που πολεμάει γενναία και πέφτει στο πεδίο της μάχης δύο όμορφες γυναίκες. Αυτό είναι το είδος της γλώσσας που καταλαβαίνει ένας στρατιώτης. Θα μπορούσες ίσως να το αποκαλέσεις προτόγγο και να γελάσεις,*

Κατεστραμμένο τζαμί στη Βόρειο Αφρική το 1942.

αλλά βασίζεται σε μια βαθύτερη σοφία. Η θρησκεία πρέπει να μιλάει τη γλώσσα του άνδρα», διακηρύττει με ενθουσιασμό νεοφώτιστου ο αρχιτέκτονας του Ολοκαυτώματος, ο οποίος είχε άλλωστε απαρνηθεί τον Καθολικισμό ήδη από το 1936. Ο Χίμλερ θεωρεί χαρακτηριστικά ότι ο Μωάμεθ είναι ένας από τους σπουδαιότερους άνδρες στην Ιστορία. Λέγεται μάλιστα, σύμφωνα με όσα αποκαλύπτει ο Φέλιξ Κέρστεν στα απομνημονεύματά του,

ότι είχε και συλλογή βιβλίων για τον προφήτη και τη ζωή του. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η μαρτυρία του Κέρστεν ότι όταν επισκέφθηκε τον Χίμλερ το φθινόπωρο του 1944, τον βρήκε κλινήρη να υποφέρει από έντονους στομαχικούς πόνο, με το Κοράνι στο κομοδίνο δίπλα του. Όσο για τον άνθρωπο που έκανε γνωστό το Κοράνι στον Χίμλερ, αυτός λέγεται ότι ήταν ο υπαρχηγός του Χίτλερ, Ρούντολφ Ες.

Ο Χίτλερ σε ρόλο προστάτη του Ισλάμ και 12ου ιμάμη

Τον ενθουσιασμό του Χίτλερ για το Ισλάμ τον συμπεριφέρει ο ίδιος ο Αδόλφος Χίτλερ. Ο Χέρμαν Νόιμπαχερ, ειδικός απεσταλμένος του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών στα Βαλκάνια, ο οποίος μάλιστα είχε περάσει και από την Ελλάδα τα έτη 1942-1944, σημειώνει στην αυτοβιογραφία του ότι «ο Χίτλερ έδειχνε μεγάλη συμπάθεια προς το Ισλάμ», σε τέτοιο σημείο μάλιστα ώστε να θεωρεί ότι «εάν οι Γερμανοί ήταν μουσουλμάνοι, θα είχαν επιτύχει περισσότερα στην Ιστορία». Για τον Χίτλερ, το Ισλάμ είναι μια «θρησκεία για άνδρες» (Maennerreligion), μια ισχυρή, αρρενωπή, πολεμική αλλά και πρακτική πίστη, με αντίκρισμα στο

εδώ και στο τώρα, που υπόσχεται έναν πολύ ελκυστικό και γήινο παράδεισο, σε αντίθεση με τον «άνοστο» παράδεισο των Χριστιανών. Ο Φύρερ λατρεύει να συγκρίνει το Ισλάμ με τον Καθολικισμό. Συνηθίζει μάλιστα να συζητάει το θέμα με τη σύντροφό του, Εύα Μπράουν, και την αδελφή της, Ίλσε. «Οι κανόνες που προστάζουν τους ανθρώπους να πλένονται, να αποφεύγουν συγκεκριμένα ποτά, να νηστεύουν σε συγκεκριμένες περιόδους, να ασκούνται, να ξυπνούν με τον ήλιο... όλα αυτά είναι υποχρεώσεις που έχουν επινοηθεί από ευφυείς ανθρώπους», σημειώνει εμφατικά στις 14 Οκτωβρίου του 1941, παρουσία του Χίτλερ. Ο Χίτλερ υποστηρίζει χαρακτηριστικά ότι η μουσουλμανική θρησκεία δεν τρομοκρατεί, σε αντίθεση με τον Χριστιανισμό που έχει «καθολικοποιήσει» την «τρομοκρατία της θρησκείας» στο πλαίσιο του «ιουδαϊκού δόγματος». «Ήταν κακοτυχία για εμάς να έχουμε τη λάθος θρησκεία. Η ωμαμεθανική θρησκεία θα μας ταίριαζε πολύ περισσότερο από τον Χριστιανισμό. Γιατί να έπρεπε να είναι ο Χριστιανισμός με την πραότητα και την υποτονικότητά του;», δηλώνει ο φύρερ απευθυνόμενος στον υπουργό Εξοπλισμών του ναζιστικού καθεστώτος Άλμπερτ Σπέερ. Ο Χίτλερ συνηθίζει μάλιστα να φαντασιώνεται ότι εάν οι Σαρακηνοί είχαν καταφέρει να προελάσουν στην καρδιά της Ευρώπης νικώντας τους Φράγκους στην Τουρ το 732 μ.Χ., τότε το Ισλάμ θα είχε διαδοθεί στη Γηραιά Ήπειρο και ο ρους της Ιστορίας θα είχε αλλάξει προς το καλύτερο. Η περίοδος της ισλαμικής κυριαρχίας στην Ιβηρική Χερσόνησο είναι άλλωστε για τον Χίτλερ (σύμφωνα με δηλώσεις που κάνει ο ίδιος την 1η Αυγούστου του 1942) «η πιο εξευγενισμένη, η πιο καλλιεργημένη και η με κάθε τρόπο καλύτερη και ευτυχέστερη εποχή της ισπανικής Ιστορίας».

Ο φύρερ πρωταγωνιστεί και στην προπαγανδιστική εκστρατεία του ναζιστικού κόμματος ως απελευθερωτής-προστάτης των απανταχού μουσουλμάνων. Το υπουργείο Προπαγάνδας του Γ' Ράιχ φθάνει μά-

λιστα στο σημείο να παρουσιάσει σε προπαγανδιστικό του φυλλάδιο τον Χίτλερ ως ενόρκωση του επονομαζόμενου 12ου ιμάμη (του τελευταίου «κρυμμένου» μεσσία που, σύμφωνα με τη σιιτική παράδοση, εξαφανίστηκε το 878 στη Σαμάρρα του Ιράκ, με αποστολή να επανεμφανισθεί την Ημέρα της Κρίσεως για να σώσει τους πιστούς).

Εκατομμύρια φυλλάδια πέφτουν από τον ουρανό

Προκειμένου να πάρουν τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς με το μέρος τους, οι Ναζί επιστρατεύουν κάθε μέσο προπαγάνδας που μπορούν να φανταστούν, ξεκινώντας την εκστρατεία τους από τη Βόρειο Αφρική και περνώντας εν συνεχεία σε Βαλκάνια και Καύκασο. Τυπώνουν συνολικά δεκάδες εκατομμύρια φυλλάδια, που εν συνεχεία μοιράζουν ή ρίχνουν από αέρος στις μουσουλμανικές περιοχές. Όσο για το περιεχόμενο του προπαγανδιστικού υλικού, ακολουθούν ορισμένα πολύ χαρακτηριστικά παραδείγματα: «Ελάτε με την πλευρά των Γερμανών, που δεν έχουν κάνει ποτέ κακό στους μουσουλμάνους. Ο Θεός σας έδωσε αυτήν την ευκαιρία που δεν πρέπει να χάσετε. Οι πύλες του παραδείσου θα ανοίξουν για εσάς. Μόνο η Γερμανία μπορεί να σώσει τον κόσμο, και θα σώσει επίσης εσάς και τη θρησκεία σας από την υποταγή στην απειλητική κόκκινη σημαία... Οι Άγγλοι, οι Αμερικανοί, οι Εβραίοι και οι σύμμαχοί τους είναι οι μεγαλύτεροι εχθροί των Αράβων και του Ισλάμ!».

Μόνο στις 30 Ιουνίου του 1942 τέσσερα γερμανικά αεροσκάφη μεταφέρουν πάνω από 1,3 εκατομμύριο τέτοια φυλλάδια στη Βόρειο Αφρική, ενώ στις 2 Ιουλίου της ίδιας χρονιάς ακολουθούν άλλα δύο εκατομμύρια. Μέχρι τα τέλη του Αυγούστου του 1942 το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών είχε τυπώσει περί τα 10 εκατομμύρια προπαγανδιστικά φυλλάδια από τα οποία, περίπου 8 εκατομμύρια, έχουν μοιραστεί μόνο στην Αίγυπτο. Εάν σε αυτά προσθέσουμε και τα άλλα τουλάχιστον

έξι εκατομμύρια που μοιράστηκαν στην Τυνησία λίγους μήνες αργότερα, τότε γίνεται αυτομάτως αντιληπτό ότι μιλάμε για έναν καταγισμό προπαγάνδας. Το εντυπωσιακό είναι μάλιστα ότι ο εν λόγω καταγισμός οργανώνεται από ναζιστικά κέντρα στο ουδέτερο ισπανικό Μαρόκο (συγκεκριμένα, στις πόλεις-λιμάνια Τετουάν και Ταγγέρη).

Οι Ναζί προσεγγίζουν τους μουσουλμάνους στα Βαλκάνια

Τον Φεβρουάριο του 1943 διανέμονται στη δυτική Βοσνία περίπου 10.000 κόπιες μπροσούρας με τον τίτλο «Η Ζωή των Μουσουλμάνων στη Γερμανία». Ο λόγος για ένα έντυπο 27 σελίδων, διανθισμένων μάλιστα με σχετικό φωτογραφικό υλικό, που διαφημίζει το Τρίτο Ράιχ ως φίλο του Ισλάμ, και παρουσιάζει ως ιδανικές τις συνθήκες ζωής για τους μουσουλμάνους στη Γερμανία. Τον Φεβρουάριο του 1943 μια νέα μπροσούρα με τον τίτλο «Ισλάμ και Ιουδαϊσμός» τυπώνεται σε 10.000 αντίτυπα, που διανέμονται σε Σαράγεβο και Μπάνια Λούκα (στις δύο μεγαλύτερες πόλεις της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης). Κεντρικό μήνυμα του εντύπου: η ιδέα της προαιωνίας έχθρας μεταξύ μουσουλμάνων και Εβραίων. Τον Ιούνιο του 1943 η Λούφτβαφε μπαίνει κι αυτή στον πόλεμο της προπαγάνδας «βομβαρδίζοντας» από αέρος με 35.000 φυλλάδια οκτώ πόλεις της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης. Η φιλομουσουλμανική προπαγάνδα των Ναζί στα Βαλκάνια δίνει βάρος κυρίως στη μεγάλη απειλή που αποτελούν για τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς οι μπολσεβίκοι και οι σύμμαχοί τους (όπως ο Τίτο). Διά του λόγου το αληθές, αρκεί μια ματιά σε όσα αναγράφονται πάνω στα σχετικά φυλλάδια που διανέμουν οι Ναζί στα Βαλκάνια. «Εάν το σχέδιο του Στάλιν γίνει πραγματικότητα, η πράσινη σημαία του προφήτη θα γίνει κόκκινη από το αίμα των μουσουλμάνων», σημειώνεται σε ένα από αυτά, ενώ σε άλλο γίνεται λόγος για το «κόκκινο κύμα από τα ανατολικά που απειλεί να καταπιεί όλες τις θρησκευτικές κοι-

νόητες των Βαλκανίων». «Το Ισλάμ έχει έναν φίλο, τη Γερμανία. Μουσουλμάνοι, η θέση σας στη μάχη είναι καθορισμένη», διακηρύττει η μηχανική προπαγάνδα του Γ' Ράιχ, ενώ για τον σκοπό επιστρατεύεται και ο Αμίν αλ Χουσεΐνι, που την άνοιξη του 1943 πραγματοποιεί περιοδεία δύο εβδομάδων στα Βαλκάνια (Ζάγκρεμπ, Σαράγεβο και Μπάνια Λούκα).

Η προπαγάνδα έχει στη βάση της έναν στόχο: την επιστράτευση μουσουλμάνων στη ναζιστική στρατιωτική μηχανή. Οι επιχειρήσεις στρατολόγησης ξεκινούν από τη Βόρειο Αφρική, όπου ωστόσο δεν έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Μέχρι τον Φεβρουάριο του 1943 εκτιμάται ότι στη Βόρειο Αφρική υπηρετούσαν υπό γερμανικές διαταγές όχι λιγότεροι από 2.400 Άραβες.

Μουσουλμάνοι στη Βέρμαχτ

Στο Ανατολικό Μέτωπο, από την άλλη, καθώς και στα Βαλκάνια, η ναζιστική προπαγάνδα βρίσκει μεγαλύτερη ανταπόκριση μεταξύ των μουσουλμάνων.

Οι γερμανικές ένοπλες δυνάμεις-Βέρμαχτ αρχίζουν να στρατολογούν μουσουλμάνους εθελοντές μέσα από τις τάξεις των αιχμαλώτων πολέμου ήδη από τα τέλη του 1941. Το δίμηνο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 1941 δημιουργούνται οι πρώτες στρατιωτικές μονάδες Καυκάσιων, Τούρκων και Τουρκμένων. Στις 22 Δεκεμβρίου του 1941 δίνεται, έπειτα από σχετική έγκριση του Χίτλερ, η διαταγή για τη δημιουργία των καλούμενων Ανατολικών Λεγεώνων (Ostlegionen). Οι δύο πρώτες (η Τουρκεστανική και η Καυκασιανή-Μωαμεθανική, που επρόκειτο στην πορεία να μετονομαστεί σε Αζερική) ιδρύονται επισήμως στις 13 Ιανουαρίου του 1942 και αποτελούνται σχεδόν αποκλειστικά από μουσουλμάνους. Ακολουθούν η Αρμένικη και η Γεωργιανή τον Φεβρουάριο, η Βορειο-

καυκάσια τον Αύγουστο και η Ταταρική τον Σεπτέμβριο.

Ως το 1943 έχουν δημιουργηθεί 54 τάγματα πεζικού, στα οποία πλειοψηφούν οι μουσουλμάνοι. Συνολικά εκτιμάται ότι στη Βέρμαχτ πολέμησαν περίπου 600.000 μουσουλμάνοι από Βόλγα-Ουράλια, Καυκάσο, Τουρκμενιστάν, Αζερμπαϊτζάν, Κριμαία και Κεντρική Ασία. Ειδικά οι περίπου 20.000 Τάταροι της Κριμαίας, που πολέμησαν στις τάξεις της 11ης στρατιάς της Βέρμαχτ, διακρίθηκαν στις επιχειρήσεις εναντίον των παρτιζάνων και απέκτησαν τη φήμη αδιστακτών μαχητών. Δεν είναι τυχαίο ότι οι Ναζί μετέφεραν τα τάγματα των Τατάρων στη Ρουμανία όταν η Κριμαία εκκενώθηκε την άνοιξη του 1944. Μέχρι το τέλος του πολέμου εκτιμάται ότι περίπου 100.000 μουσουλμάνοι των Ανατολικών Λεγεώνων είχαν πέσει νεκροί.

Μουσουλμάνοι στα Βάφεν Ες-Ες

Από τις αρχές του 1943 ξεκινούν και τα Ες-Ες να στρατολογούν μουσουλμάνους στα Βαλκάνια. Έως την άνοιξη του 1943 υπολογίζεται ότι έχουν καταταγεί περίπου 20.000-25.000 μουσουλμάνοι εθελοντές για να πολεμήσουν «ενάντια στον μπολσεβικισμό και στον Ιουδαϊσμό». Η πληθύτερη μουσουλμανική μονάδα της περιοχής βρίσκεται στη Βοσνία. Πρόκειται για την 13η Ορεινή Μεραρχία των Βάφεν Ες-Ες, τη γνωστή και με το όνομα Χαντζάρ, που παίρνει μέρος σε στρατιωτικές επιχειρήσεις κυρίως εναντίον παρτιζάνων στη βορειοανατολική Βοσνία και γίνεται γνωστή για τις βιαιοτητίες της. Μαρτυρίες της εποχής μιλούν χαρακτηριστικά για «μαζικές σφαγές πολιτών στις σερβικές περιοχές», αλλά και για περιπτώσεις όπου οι άνδρες της Χαντζάρ κόβουν και αφαιρούν τις καρδιές των θυμάτων τους.

Στις αρχές του 1944 ο Χίτλερ εγκρίνει τον σχηματισμό της 21ης Ορεινής Μεραρ-

1. Παρέλαση για το τέλος του Ραμαζανιού στο Κισλοβόντσικ του Καυκάσου, στις 11 Οκτωβρίου 1942. 2. Μουσουλμάνες επιστρέφουν στο κατεστραμμένο χωριό τους στα βουνά της Βοσνίας το 1943. 3. Στρατιώτες των Ες-Ες προερχόμενοι από τη Βοσνία - Ερζεγοβίνη, το 1943. 4. Γερμανικά τανκς σε μουσουλμανικό χωριό της Βοσνίας το 1944.

Οι μουσουλμάνοι της μεραρχίας Χαντζάρ των Ες-Ες προσεύχονται σε κέντρο εκπαίδευσης στο Νόιχαμερ της Σιλεσίας το 1943.

χίας των Βάφεν Ες-Ες, γνωστής και ως Σκάντερμπεγκ, η οποία αποτελείται από μουσουλμάνους της Αλβανίας και δρα κυρίως σε Κόσοβο και Βόρειο Αλβανία. Οι άνδρες της Σκάντερμπεγκ πρωταγωνιστούν και αυτοί σε φρικαλεότητες. Προχωρούν σε δολοφονίες εκατοντάδων Εβραίων και κομμουνιστών, ενώ προβαίνουν σε απαγχονισμούς, ως αντίποινα σε πράξεις σαμποτάζ.

Τον Ιούνιο του 1944 δημιουργείται και μια τρίτη μονάδα μουσουλμάνων στα Βαλκάνια με έδρα επίσης τη Βοσνία, η 23η Ορεινή Μεραρχία των Βάφεν Ες-Ες, γνωστή και ως Κάμα.

Αλλά και στην Κριμαία, μέχρι τα τέλη του 1942, 1.632 μουσουλμάνοι πολεμούν σε 14 ταταρικές μονάδες αυτοάμυνας (T atarenselbstschutzkompanien) στις τάξεις των ταγμάτων θανάτου της Μονάδας Ειδικής Δράσης Einsatzgruppe D, ενώ μέχρι τις αρχές του 1945 περίπου 8.500 μουσουλμάνοι έχουν καταταγεί στα επονομαζόμενα Ανατολικά Τουρκικά Σώματα των Ες-Ες (Eastern Turkic SS Corps).

Συνολικά, κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, μονάδες μουσουλμάνων πολέμησαν μαζί με τους Γερμανούς στο Στάλινγκραντ και στα βουνά του Καυκάσου, στη Σλοβενία, στην Κριμαία, στη Ρουμανία, στην Πολωνία, στο Μινσκ και στη Βόρειο Ιταλία. Πολέμησαν επίσης και στα Βαλκάνια εναντίον των παρτιζάνων του Τίτο, καθώς και στις γραμμές υπεράσπισης του Βερολίνου του 1945.

Η ήττα και τα λάθη των Γερμανών

Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, είναι προφανές ότι η προσπάθεια των Ναζί να διαμορφώσουν ένα κοινό μέτωπο μαζί με τον ισλαμικό κόσμο εναντίον της Βρετανίας, της Σοβιετικής Ένωσης και των Εβραίων απέτυχε καταλήγοντας σε ήττα. Από τους εκατοντάδες χιλιάδες μουσουλμάνους που πολέμησαν στο πλευρό των Ναζί, οι περισσότεροι ουδέποτε πίστεψαν στον ναζιστικό σκοπό. Αντιθέτως, υποκινήθηκαν από περισσότερο ιδιοτελή κίνητρα. Για τους αιχμαλώτους πολέμου, η είσοδος στον γερμανικό στρατό ήταν μια δυνητικά θετική εναλλακτική απέναντι στις φρικτές συνθήκες της φυλακής. Για πολλούς μουσουλμάνους σε Βαλκάνια, Κριμαία και Καύκασο, από την άλλη, η συσπείρωση πίσω από τη ναζιστική σημαία αποτελούσε τρόπο άμυνας απέναντι σε άλλες εγχώριες απειλές, όπως ήταν, για παράδειγμα, οι παρτιζάνοι αλλά και το καθεστώς της Ουστάσα του Άντε Πάβελιτς στην Κροατία (που έκανε πόλεμο υπέρ του Καθολικισμού στα Βαλκάνια). Οι μουσουλμανικοί πληθυσμοί στα ανατολικά είχαν υποφέρει από τον Στάλιν, όχι μόνο οικονομικά αλλά και θρησκευτικά. Ως εκ τούτου, ένιωθαν ότι δεν είχαν τίποτα να χάσουν παίρνοντας το μέρος του «Αδόλφου Εφέντι». Οι Γερμανοί, από την πλευρά τους, το γνώριζαν αυτό και φυσικά επιχείρησαν να το εκμεταλλευθούν. Δεν είναι τυχαίο ότι στις μουσουλμανικές περιοχές που κατέλαβαν σε Καύκασο και Κριμαία έδωσαν αμέσως άδεια να επαναστατούν όλα τα τζαμιά.

Ήδη από το 1941 η Βέρμαχτ διανέμει στα στρατεύματά της ένα εγχειρίδιο με την ονομασία «Το Ισλάμ», που περιλαμβάνει οδηγίες ορθής συμπεριφοράς απέναντι στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς, ενώ ιδιαίτερα προνόμια (ελευθερίες ως προς την άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων) αναγνωρίζονται και σε όσους μουσουλμάνους έχουν καταταγεί στον γερμανικό στρατό. Οι Γερμανοί ωστόσο κάνουν και ένα μεγάλο λάθος. Προσεγγίζουν τον ισλαμικό κόσμο ως κάτι το ενιαίο και ομοιογενές. Εξ ου και οι όροι «Weltislam» και «Weltmuselmanentum» («Παγκόσμιο Ισλάμ») που εμφανίζονται συχνά στα ναζιστικά κείμενα της εποχής. Αυτό φυσικά τους βολεύει, καθώς τους επιτρέπει να αποφεύγουν τις συζητήσεις περί «εθνικής ανεξαρτησίας» με τους εν δυνάμει συμμάχους τους και τις υποσχέσεις για μελλοντικές αναγνωρίσεις νέων κρατών. Παράλληλα, ωστόσο, η εν λόγω στρατηγική θολώνει την αξιοπιστία τους και αυτουπονομεύει τον επιχειρούμενο πραγματισμό της ισλαμικής τους στροφής, καθώς επιλέγει να αγνοεί κάποιες από τις συνθήκες στο έδαφος. Καθώς ο Ρόμελ προσεγγίζει το Κάιρο, οι Αιγύπτιοι ανησυχούν επειδή γνωρίζουν ότι οι Γερμανοί δεν έρχονται να τους απελευθερώσουν. Ακόμη και οι μουσουλμάνοι της μεραρχίας Χαντζάρ των Ες-Ες εξεγείρονται τον Σεπτέμβριο του 1943 στη Νότια Γαλλία (όπου βρίσκονται για εκπαίδευση), ζητώντας να επιστρέψουν πίσω στα σπίτια τους, στη Βοσνία, που απειλούνται από τις δυνάμεις του Τίτο.

Ο Χίτλερ επιμένει ισλαμικά ως το τέλος

Και όμως, παρά τα λάθη, τις στρατιωτικές ήττες και την καταστροφική για το Γ' Ράιχ έκβαση του πολέμου, ο Χίτλερ παραμένει ως και την τελευταία στιγμή αμετανόητος. Κρίνει ότι το ναζιστικό καθεστώς θα έπρεπε να είχε έρθει ακόμη πιο κοντά στους μουσουλμάνους και, παρά-

λληλα, μετανιώνει για το γεγονός ότι σεβάστηκε τα ιταλικά και τα γαλλικά συμφέροντα στη Βόρειο Αφρική (το γεγονός, για παράδειγμα, ότι επέτρεψε στο καθεστώς του Βισύ να συνεχίσει να έχει τον έλεγχο των εκεί περιοχών). Ακόμη και μέσα από το καταφύγιό του στο Βερολίνο τους τελευταίους μήνες του πολέμου, ο φύρερ «μοιρολογεί» επειδή δεν κατάφερε να πάρει τους μουσουλμάνους με το μέρος του, ενώ συνεχίζει να τους εντάσσει στο όραμά του για τη Νέα Ευρώπη που θα ακολουθούσε-υιοθετούσε «μια απροκάλυπτη πολιτική φιλίας προς το Ισλάμ», όπως λέει. «Σκέψου πόσο πολλά θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει για να τους υποκινήσουμε, όπως θα ήταν το χρέος μας αλλά και το συμφέρον μας;», δηλώνει ο ίδιος στον αξιωματούχο Μάρτιν Μπόρμαν. «Ολόκληρο το Ισλάμ εδονείτο στο άκουσμα των ειδήσεων για τις νίκες μας, και ήταν έτοιμο να εξεγερθεί», αναπολεί ο Χίτλερ το 1945, με τη συντριβή του Γ' Ράιχ ωστόσο να είναι πλέον ζήτημα χρόνου.

Η προσπάθεια του ναζιστικού καθεστώτος να εκμεταλλευθεί στρατιωτικά τον μουσουλμανικό κόσμο για να επικρατήσει στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μπορεί να απέτυχε, αλλά άφησε το στίγμα της προετοιμάζοντας το έδαφος για μελλοντικές τάσεις. Ο Χίτλερ έφερε περισσότερους μουσουλμάνους στη Γερμανία από όσους είχαν ζήσει εκεί μέχρι τότε και κάποιοι παρέμειναν στη χώρα μετά τον πόλεμο. Ήταν αυτοί οι μουσουλμάνοι που ίδρυσαν στο Μόναχο την πρώτη ισλαμική κοινότητα της μεταπολεμικής Γερμανίας. Αλλά και ως στρατηγική, η επιλογή του Γ' Ράιχ να αξιοποιήσει το Ισλάμ ως Δούρειο Ίππο με στόχο την αποσταθεροποίηση στα εδάφη του εκθροού, θα έβρισκε μιμητές. Την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου ήταν πλέον η σειρά της Ουάσινγκτον να αρχίσει να στρατολογεί μουσουλμάνους από τις τάξεις των παλαιών συνεργατών του ναζιστικού καθεστώτος εναντίον της απειλής του κομμουνισμού.

Ο Γιώργος Σκαφιδάς είναι δημοσιογράφος.